

ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิริยา ช่วยยิ้ม¹ สุรินทร์ ทองแท่น² วงศธร เรืองพิทักษ์ อนุพงษ์ หอมรูป
สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยตาปี อำเภอเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000

Alpha05052559@gmail.com, Fruk_2037@hotmail.com, Anupong01600160@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานโครงการสวัสดิการ
สังคมผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) เพื่อศึกษาแนวทาง
พัฒนาการจัดบริการสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลคลองปราบอำเภอบ้านนาสาร จังหวัด
สุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คณะกรรมการบริหาร ข้าราชการและผู้สูงอายุ
100 คน ทั้งหมดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ
ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) ในผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรความทดสอบด้วยการ
วิเคราะห์ Test และการวิเคราะห์ Simple Linear Regression

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการในทุกๆด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ
พิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน
การศึกษา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส และน้อย
ที่สุด คือ ด้านนันทนาการ จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรมีการปรับปรุง พัฒนาการ
บริหารและจัดการด้านสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นทุกๆด้าน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งรวมถึงเรื่องสุขภาพจิตใจและจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ ควรมีการ
ปรับปรุงและฟื้นฟูในเรื่องดังกล่าวนี้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสุขภาพอนามัยทางด้านร่างกายจะส่งผล
ต่อภาวะทางจิตใจต่อผู้สูงอายุโดยตรง หากผู้สูงอายุได้รับการดูแลรักษา เอาใจใส่ด้านสุขภาพอนามัยเป็นอย่างดี
แล้วก็จะส่งผลให้มีสุขภาพจิตใจที่ดี อารมณ์แจ่มใส ไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากอาการซึมเศร้า

คำสำคัญ: สวัสดิการ, ผู้สูงอายุ, การพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ

Efficiency of welfare promotion to promote quality of life of the
elderly, local administration organization Case study: Only Klong
Prab Sub-District Municipality Ban Na San District Surat Thani
Province.

Wiriya Chuayyim, Surin Tongtan, Wongsatorn Ruangphituk, Anupong
Homroop

Department of Public Administration, Faculty of Administration, State
Regulation University, Muang District Surat Thani Province 84000

Alpha05052559@gmail.com, Fruk_2037@hotmail.com, Anupong01600160@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to study 1) to study the performance level of the social welfare project for the elderly of Khlong Prab Sub-District Municipality. Ban Na San District 2) to study guidelines for developing welfare services for the elderly in Khlong Prab Sub-District Municipality, Ban Na San District, Surat Thani Province. Study population Executive Committee All 100 civil servants and seniors The tools used to collect the data were questionnaires, statistical data analysis

The results of the research showed that the elderly received all aspects of welfare. The overall picture is at a moderate level In details, it was found that the elderly received the highest health benefits, followed by safety education in life and property. In addressing poverty and disadvantaged problems And the least is in recreation From the above research, the researcher has an opinion that Should be improved Develop the social welfare management and management for the elderly to be more efficient and quality in all aspects. Especially in the area of hygiene This includes the mental and spiritual health of the elderly. There should be improvements and restoration in this regard for more quality. Because physical health will directly affect the mental state of the elderly if Elderly people are taken care of Take good care of your health and will result in good mental health, clear mood, no complications from depression

KEYWORDS: welfare, elderly , the development of life the elderly

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกกำลังประสบปัญหาจำนวนผู้สูงอายุ เนื่องจากโครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปและมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น มีสาเหตุหลัก คือ อัตราการตายลดลง เนื่องจากวิทยาการทางการแพทย์ที่ก้าวหน้า การส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาลที่ส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น ส่งผลให้มนุษย์มีอายุยืนขึ้น อัตราการเกิดลดลง เนื่องจากการคุมกำเนิดสูงขึ้น จากนโยบายของรัฐที่ส่งเสริมให้มีการวางแผนครอบครัว คำนึงในการมีบุตรน้อยลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ไม่เสถียร รวมถึงคนโสดนิยมที่จะไม่แต่งงาน ผู้หญิงเป็นโสดมากขึ้น เนื่องจากมีความรู้ พึ่งพาตนเองได้ถ้าเปรียบเทียบกับผู้หญิงสมัยก่อน ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุและสัดส่วนผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป) ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว ทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า "สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)" อันจะมีผลกระทบต่อสภาพทางสังคม สภาวะเศรษฐกิจและการจ้างงาน ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ผู้สูงอายุชาวไทย เพิ่มปีละ 5 แสนคน คาดปี 2568 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็น "สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์" โดยจะมีผู้สูงอายุ 1 คน ในประชากรทุกๆ 5 คน ล่าสุดมีผู้สูงอายุติดเตียงติดบ้านและต้องพึ่งพิงคนอื่นช่วยดูแลกว่า 1 ล้านคน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อแนวโน้มจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย หากมีการจัดการและขับเคลื่อนการทำงานอย่างเหมาะสม รัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการ สังคมผู้สูงอายุจะส่งผลกระทบต่อภาพรวมของสังคมไทย เช่น ผลกระทบต่อครัวเรือน คือ ผู้สูงอายุในครอบครัวจะไม่ได้รับการดูแลจากลูกหลาน หรือลูกหลานในวัยแรงงานมีน้อย ก็ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ และต้องรับภาระเพิ่มขึ้น ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ คือวัยแรงงานมีน้อย ผลผลิตก็ลดลงด้วย เนื่องจากวัยแรงงานสร้างรายได้ให้กับประเทศน้อยลง รัฐบาลต้องดูแลมากขึ้นตามจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกปี

รัฐได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนข้อ 5.2.4 พัฒนาผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มีคุณภาพ มีคุณค่า สามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นพลังในการพัฒนาสังคม โดย 1) ส่งเสริมการสร้างรายได้และการมีงานทำในผู้สูงอายุ กำหนดลักษณะประเภทงานและอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม ควบคู่กับการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะทั้งด้านวิชาการและการใช้สื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ ให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อการประกอบอาชีพและการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุที่เป็นคลังสมองของชาติทั้งภาครัฐและเอกชน ปรชาญชาวบ้าน ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศ 3) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเอง โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะกับวัย และการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น “เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ภายใต้หลักธรรมาภิบาล เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน” และได้แจ้งแนวทาง “การจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ” และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดาเนินงานด้านการจัด

สวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งมีทั้งหมด 4 แผนหลัก 1) แผนงานให้บริการด้านสุขภาพอนามัย 2) แผนส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน และสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรผู้สูงอายุ 3) งานส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุ 4) แผนงานด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้การดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้สูงอายุดังกล่าวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหนังสือสั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจัดทำแผนงบประมาณ โครงการด้านการจัดสวัสดิการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยโครงการดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

การถ่ายโอนภารกิจจัดการโครงการสวัสดิการต่างๆให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวคิดและหลักการพื้นฐานในการจัดสวัสดิการโดยท้องถิ่น โดยต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นจัดการปัญหาของตนเอง แต่ในกระบวนการทางานที่เกิดขึ้น พบปัญหาและอุปสรรคภายใต้การดำเนินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ทั้งนี้ รัฐได้ถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญนี้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน เพราะผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจึงรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมระดับหนึ่งในการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ แต่ในสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีปัญหาในการดำเนินงานโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ ทั้งนี้เนื่องจากความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความตระหนักถึงความสำคัญด้านสวัสดิการผู้สูงอายุของผู้บริหารโครงการ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนบุคลากร และความรู้ความเข้าใจของบุคลากร แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งสามารถจัดโครงการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุได้โดยไม่ต้องรอการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ แต่การบริหารจัดการโครงการได้สร้างความพึงพอใจต่อผู้รับบริการหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะในแต่ละปีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการจัดสวัสดิการสังคมต่างๆ เช่น สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยด้านการศึกษาด้านนันทนาการด้านที่อยู่อาศัยด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานของเทศบาลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นทำให้ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลคลองปราบ ที่จัดขึ้นตอบสนองกับความต้องการหรือไม่ ผู้สูงอายุมีจิตความเป็นอยู่ที่ดีเนื่องจากโครงการที่จัดทำขึ้นหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการการปฏิบัติงานโครงการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดบริการสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงของเทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลเทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ขอบเขตด้านประชากรได้แก่ ประชากรกลุ่มตัวอย่างประชากรเป้าหมายที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ กลุ่มประธานผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ผู้นำชุมชน ผู้บริหารเทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และบุคคลผู้รับผิดชอบ

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาในช่วงเดือนมกราคม 2559 ถึง เดือนเมษายน 2559 เป็นระยะเวลา 4 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ทั้งชายและหญิง อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามใช้เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในเขตเทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน
1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) สวัสดิการต่างๆที่ผู้สูงอายุควรได้รับ 3) การให้บริการเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 4) ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สวัสดิการต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุควรได้รับ และระดับความคิดเห็นต่อโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for widows โดยหาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ที่เหลือเป็นเพศชาย มีอายุในช่วง 60-70 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 71-80 ปี และน้อยที่สุด คือ อายุ 80 ปีขึ้นไป ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ไม่ได้เรียนหนังสือ ซึ่งส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส รองลงมาคือ เป็นหม้าย โดยประกอบอาชีพ รับจ้าง เป็นส่วนมาก รองลงมาคือ ทำสวน/เกษตรกรรมและไม่ได้ประกอบอาชีพ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ 5,001- 10,000 บาท มากที่สุด รองลงมาคือต่ำกว่า 5,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ระหว่าง 10,001- 20,000 บาทมากที่สุด รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท และต่ำกว่า 5,000 บาท

สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการในทุกรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการให้ทักษะความรู้ด้านการประกอบอาชีพ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส และน้อยที่สุด คือ ด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการ

ด้านสุขภาพอนามัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านการให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชนมีการจัดบริการให้คำปรึกษาทั่วไปด้านผู้สูงอายุ ด้านการได้รับความสะดวกโดยมีช่องทาง พิเศษสำหรับการเข้ารับบริการ และน้อยที่สุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่บริการการแพทย์ทางเลือกในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น การแพทย์แผนไทย

ด้านการให้ทักษะความรู้ด้านการประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านการได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องจำเป็นเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านศาสนา ด้านสวัสดิการที่รัฐให้การสนับสนุนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสังคม ชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดง ความสามารถ ความคิดเห็น และน้อยที่สุด คือ การฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสม

ด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการการส่งเสริม จัดงานประเพณีต่าง ๆ โดยผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วม รองลงมา คือ การจัดกีฬา นันทนาการแก่ผู้สูงอายุ การได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ให้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ถูกสุขลักษณะ และน้อยที่สุด การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งและดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย

ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาใน รายละเอียด พบว่า ผู้สูงอายุมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะ เช่น ทางเดิน ห้องสุขา มากที่สุด รองลงมาคือ มีการจัดการด้านการรักษาความสงบและความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่สาธารณะ และ น้อยที่สุด คือ มีหน่วยงานภาครัฐดูแล ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และถูกทอดทิ้ง ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้สูงอายุ

ได้รับสวัสดิการด้านการเพิ่มจำนวนเบี้ยยังชีพรายเดือนแก่ผู้สูงอายุที่ขาดแคลน ขาดผู้ดูแล และไม่สามารถประกอบอาชีพได้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ รองลงมาคือ ด้านการได้รับการส่งเสริม สนับสนุนอาชีพเพื่อสร้างรายได้ ร้อยละ และน้อยที่สุด คือ ด้านการสมทบทุนในการจัดงานศพ

สรุปผลและอภิปรายผล

ประเด็นสำคัญที่ได้พบจากการวิจัยในการประเมินการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลคลองปราบ ด้านการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายเพื่อสรุปในประเด็นต่างๆ ให้ทราบถึงข้อเท็จจริงโดยมีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงสนับสนุน หรือขัดแย้งได้ดังต่อไปนี้

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการในทุกรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส และน้อยที่สุด คือ ด้านนันทนาการ จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรมีการปรับปรุง พัฒนาการบริหารและจัดการด้านสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นทุกรายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งรวมถึงเรื่องสุขภาพจิตใจและจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ ควรมีการปรับปรุงและฟื้นฟูในเรื่องดังกล่าวนี้ให้มีความมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสุขภาพอนามัยทางด้านร่างกายจะส่งผลต่อภาวะทางจิตใจต่อผู้สูงอายุโดยตรง หากผู้สูงอายุได้รับการดูแลรักษา เอาใจใส่ด้านสุขภาพอนามัยเป็นอย่างดีแล้วก็จะส่งผลให้สุขภาพจิตใจที่ดี อารมณ์แจ่มใส ไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากอาการซึมเศร้า และด้วยปัจจัยดังกล่าวก็จะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้นโดยบริบท ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของระพีพรรณ คาหอม และคณะ (2542) โดยพบว่า การดำเนินงานของสถานสงเคราะห์ตอบสนองความต้องการด้านกายภาพของผู้สูงอายุเป็นอย่างดีแต่ไม่ตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเห็นได้ว่าด้านสุขภาพอนามัยนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550-2554) โดยคำนึงถึงหลักบูรณาการและการครอบคลุมงานสวัสดิการสังคมด้านต่างๆ โดยชูประเด็นในเรื่องสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยเป็นอันดับสำคัญรองลงมาคือ ด้านการศึกษา ซึ่งถือว่ามีความสำคัญด้วยเช่นกันในการสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุสมควรได้รับสวัสดิการด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพ ศาสนา และสวัสดิการต่างๆ ที่ภาครัฐให้การช่วยเหลือและสนับสนุน รวมถึงด้านสังคม ชุมชน และการฝึกอาชีพแก่ผู้สูงอายุ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้สูงอายุได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในตัวเองส่งผลให้มีการยกคุณภาพชีวิตและจิตใจของผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจากการศึกษาวิจัยของทาทา (Tatar, 1998) กล่าวคือ คุณภาพชีวิตเป็นรูปทรงที่มีหน้าตาที่หลากหลายซึ่งรวมความสามารถทางความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมของคนๆ หนึ่งความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์และความสมารถที่ต้องการแสดงออกมาซึ่งบทบาทภายในอาชีพและสังคม ส่วนที่เหลือคือ ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส และนันทนาการ ก็มีความสำคัญในลำดับรองลงมาอันเป็นกิจกรรมเสริมที่ทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสและกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการดำเนินชีวิต ความสนุกเพลิดเพลินซึ่งสอดคล้องกับนโยบายขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL-BREF, 1996) ซึ่งกล่าวไว้ในเรื่องของด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่นรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตอยู่อย่างอิสระไม่ถูกกักขังหน่วงเหนี่ยวมีความปลอดภัยมีความมั่นคง

ในชีวิตมีการรับรู้ได้ว่าอยู่ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีปราศจากมลพิษมีการจราจรที่สะดวกมีแหล่งประโยชน์ทางด้านการเงินด้านสถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ที่มีการรับรู้ในการได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆการรับรู้ที่ตนเองได้ร่วมกิจกรรมสันตนาการและมีกิจกรรมในเวลารว่าง หากมีการพัฒนาสวัสดิการด้านดังกล่าวนี้จะเป็นการส่งเสริมที่สอดคล้องกับนโยบายขององค์การอนามัยโลก

จากการศึกษาและวิจัยเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการสังคมผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลคลองปราบ จะเห็นได้ว่าโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่ผู้สูงอายุได้รับอยู่ในระดับปานกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการดำเนินงานโครงการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุให้สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน และเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ภาครัฐควรส่งเสริมและช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ด้านการประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลายในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร และการให้ความรู้ การจัดอบรม โดยให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้สูงอายุถือเป็นบุคลากรที่มีเกียรติ มีคุณค่า และทำประโยชน์ให้แก่สังคมมากมาย ซึ่งควรจัดสรรและดูแล เอาใจใส่สวัสดิการในยามเกษียณให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเสมือนบุคลากรในวัยทำงานด้วยเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 การจัดให้มีศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับผู้สูงอายุที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุวัยต้น ชุมชนควรจัดให้มีศูนย์ชุมชนในลักษณะศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาศักยภาพเข้าสู่การเป็น Active aging

2.2 การสร้างความตระหนักแก่ชุมชนเกี่ยวกับการจัดที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีการดำเนินการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัยให้มีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น

2.3 เพิ่มสวัสดิการเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาสองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีการจัดทำ ของบประมาณพิเศษ เพื่อจ่ายเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นจากเดิมแก่ผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาส ยากจน และขาดคนดูแล

2.4 เพิ่มบริการเกี่ยวกับการสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ

2.4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรร่วมมือกับกระทรวงแรงงานในการให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ มีการจัดบริการสวัสดิการด้านการมีรายได้สำหรับผู้สูงอายุ อาจจะเป็นในรูปแบบของการสร้างอาชีพหรือค่าตอบแทนในการเป็นอาสาสมัครต่างๆ ในชุมชน

2.4.2 กระบวนการทำงานของบุคลากรในการส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้กับผู้สูงอายุควรเริ่มจากการหาตลาดก่อน ไม่ใช่การทำผลิตภัณฑ์ก่อนแล้วไปหาตลาดเพราะฉะนั้น เจ้าหน้าที่ควรจะมีการปรับเปลี่ยนมุมมอง รวมทั้งต้องช่วยให้เข้าถึงแหล่งทุนจากกองทุนผู้สูงอายุแห่งชาติ

2.5. เพิ่มบริการด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุที่มาใช้บริการ เช่น ลดค่ารักษาพยาบาล มีการบริการช่องพิเศษให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย และการบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่ บริการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุที่ติดเตียง

2.6 เพิ่มบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (Home based care) ลักษณะการให้บริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนควรเป็นแบบดูแลถึงที่บ้าน (Home based care) ซึ่งถ้าพึ่งเพียงอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) หรือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาจไม่สามารถทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น จึงควรมีนักวิชาชีพ ซึ่งควรเป็นลักษณะของทีมสหวิชาชีพที่จะเข้าไปให้บริการในชุมชน

2.7. เพิ่มบุคลากรในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ควรเพิ่มบุคลากรในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เพื่อทำงานในระดับพื้นที่ตำบลเกี่ยวกับการให้บริการทางตรง (Direct services) และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.(2552).รายงานผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุปี พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2548) มาตรการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ.กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- โกวิทย์ พวงงาม.(2553).มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น วิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น พิมพ์ ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ.(2550). แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี สร้างสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550-2554).กรุงเทพฯ: สำนักงาน
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2560). ชุดความรู้การดูแลตนเองและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ “เรียนรู้สังคม”. กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2561). สถิติผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 20 กันยายน 2562 จาก <http://www.dop.go.th/th/know/1>
- ขวัญดาว กล้ารัตน์. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดนตรีและการพัฒนามนุษย์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [www. Khlong Prab .com](http://www.KhlongPrab.com).